

A Reflection on the Ethical Challenges Ahead in the Information Age

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Ali Namjoo¹
Akbar Rahnama^{2*}
Hamid Moghdisi³

How to cite this article

Ali Namjoo, Akbar Rahnama, Hamid Moghdisi, A Reflection on the Ethical Challenges Ahead in the Information Age, *Islamic Life Style*. 2023; 7:375-381.

1. PhD student, Department of Educational Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Shahid University, Tehran, Iran (corresponding author).

3. Professor, Department of Health Information Technology, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

* Correspondence:

Address:
Phone:
Email: rahnama_akbar43@yahoo.com

Article History

Received: 2023/03/29

Accepted: 2023/06/01

ABSTRACT

Purpose: Undoubtedly, in the age of information and data, the importance of databases is not hidden from anyone, that the use of this important need to comply with the ethical principles and human-oriented principle that everyone should adhere to, and in using the information, the utmost compliance with the principles and standards. They should pay attention to ethics and pay attention to it. The challenges that users face in the virtual space are not hidden from anyone, and this requires that solutions be considered for it. The purpose of the current research is to deduce the most important ethical challenges in the information age for users and better understanding of the relationships between those challenges and ethical theories in the field of information in virtual space for the users of this field, according to the ethical challenges and the foundations of ethical principles.

Materials and methods: The current research is of a theoretical type and has been carried out using a descriptive-analytical method and a qualitative approach. The method of collecting information is a library and includes the identification and study of available scientific resources, including articles and books that are written in the field of ethics, computer ethics, global ethics, distance education system in the context of computer ethics and global ethics. Classification of information, analysis and interpretation of collected data and answers to research questions.

Findings: The research findings show. In the light of the progress of science and technology, it should be noted that information data is very important, and what seems to be more important is the ethics of information and how to use it correctly in cyberspace.

Conclusion: By being aware of the information challenges in the current century, we can solve the challenges in the information age with a rational-philosophical approach and with a thoughtful and realistic view, and by helping to expand the horizon of vision and improve the existing understanding between information data and the challenges we are facing, let's look at rational solutions to solve this problem.

Keywords: Information Data, Ethics, Information Ethics, Information Ethical Challenges, Virtual Space, Information Age

تاملی بر چالش‌های اخلاقی پیش رو در عصر اطلاعات

های اطلاعاتی و چالش‌های پیش روی آن که مواجه هستیم به راه حل‌های عقلایی برای رفع این مهم بپردازیم.

کلید واژگان: داده‌های اطلاعاتی، اخلاق، اخلاق اطلاعات، چالش‌های اخلاقی اطلاعات، فضای مجازی، عصر اطلاعات

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

*نویسنده مسئول: rahnama_akbar43@yahoo.com

علی نامجو^۱

دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

اکبر رهنما^{۲*}

دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

مقدمه

بی‌گمان در عصر اطلاعات و وجود اینترنت^۱ و فضای مجازی شاهد رویارویی و چالش‌های فراوان برای این عرصه در نهادهای بشری خواهیم بود و از این منظر اخلاق و اخلاق کامپیوتر از اهمیت بسزایی برخوردار بوده و خواهد بود. چالش‌هایی که هنوز بشر با آن گریبان است و می‌طلبد که راهکارهایی فراخور این عصر چاره‌جویی شود. همچنین باید گفت که مطالعه‌ی نحوه‌ی پیدایش طیف جدیدی از مسائل و معضلات متداول اخلاقی، با وجود خاستگاه‌های کامپیوتری و اینترنت و فضای مجازی به رویکردهای جدیدی در هنجارهای اخلاقی منجر شده است. مک، ناتن در ضمن باید اشاره کرد امروزه و در دهه‌ی آغازین قرن بیستم تعریفی به مراتب گسترده‌تر و جامع‌تر برای حوزه‌ی اخلاقی نیازسنجی می‌شود. این تعریف گسترده، برای بررسی چالش‌ها و مسائل اخلاقی مورد بحث خود زمینه‌های مطالعاتی گوناگون هم چون علوم مهندسی کامپیوتر، فلسفه، علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی را به این حوزه وارد کرده است. براین اساس، از نظر محققان این حوزه‌ی اخلاقی، اصطلاح اخلاق اطلاعات نسبت به اصطلاح اخلاق کامپیوتر عبارت گویاتری شناخته شده و از مقبولیت بیشتری برخوردار گردیده است. این بدان دلیل است که اصطلاح اخلاق کامپیوتر به طور خاص به کاربرد نظریه‌های اخلاقی کلاسیک در قالب اخلاق هنجاری هم چون نظریه‌های فایده‌گرایی^۲، وظیفه‌گرایی^۳ و یا فضیلت‌گرایی^۴ در مسائل اخلاقی مرتبط با علوم و فنون کامپیوتری دلالت دارد. مایکل، پالمرا^۱). همچنین اخلاق کامپیوتر به نوعی از اخلاق حرفه‌ای اشاره می‌کند که در آن متخصصان و کارورزان رشته‌های مرتبط با رایانه ملزم به رعایت منشورهای اخلاقی و استانداردهای مناسب رفتاری و حرفه‌ای در حوزه‌های تخصصی‌شان می‌باشند.^۵

به این ترتیب، مهم‌ترین پرسش‌هایی که در حوزه‌ی اخلاق در عصر اطلاعات مطرح می‌شوند عبارتند از:

- ۱- مهم‌ترین چالش‌های اخلاقی در عصر اطلاعات کدام‌اند؟
- ۲- مسائل اخلاقی منحصر به فرد در تکنولوژی اطلاعات کدام‌اند؟
- ۳- چه ارتباطی میان موضوعات مطرح در اخلاق اطلاعات و نظریه‌های شاخص اخلاقی وجود دارد؟

مواد و روش‌ها

حمید مقدسی^۳

استاد، گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده

هدف: بی‌شک در عصر اطلاعات و داده‌های پایگاه‌های اطلاعاتی اهمیت آن بر هیچ‌کس پوشیده نیست که استفاده از این مهم نیاز به رعایت اصول اخلاقی و اصل انسان‌مداری است که همگان به آن پایبند باشند و در استفاده از اطلاعات نهایت رعایت اصول و موازین اخلاقی را توجه داشته و به آن اهتمام بورزند. چالش‌هایی که در فضای مجازی کاربران با آن مواجه هستند بر هیچ‌کس پوشیده نیست و این امر را می‌طلبد که راه‌کارهایی برای آن در نظر گرفته شود. هدف پژوهش حاضر آن است که با توجه به چالش‌های اخلاقی و مبانی اصول اخلاقی مهم‌ترین چالش‌های اخلاقی در عصر اطلاعات را برای کاربران و درک بهتر روابط بین آن چالش‌ها و نظریه‌های اخلاقی در حوزه اطلاعات در فضای مجازی را برای کاربران این حوزه استنتاج نماید.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع نظری بوده و با روش توصیفی-تحلیلی و رویکرد کیفی انجام گرفته است. روش گردآوری اطلاعات، کتابخانه‌ای است و شامل شناسایی و مطالعه منابع علمی موجود از جمله مقالات و کتاب‌هایی است که در زمینه اخلاق، اخلاق کامپیوتر، اخلاق جهانی، نظام آموزش از راه دور در بستراخلاق کامپیوتر و اخلاق جهانی نوشته شده است و فیش برداری، طبقه‌بندی اطلاعات، تجزیه و تحلیل و تفسیر داده‌های گردآوری شده و پاسخ به سوالات تحقیق می‌شود.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در پرتو پیشرفت علم و تکنولوژی باید خاطر نشان ساخت که داده‌های اطلاعاتی از اهمیت بسزایی برخوردار هستند و آن چه مهم‌تر به نظر می‌رسد اخلاق اطلاعات و نحوه کاربست صحیح آن در فضای مجازی است. **نتیجه‌گیری:** با آگاهی در برابر چالش‌های اطلاعاتی در قرن حاضر می‌توانیم با یک رویکرد عقلایی-فلسفی و با نگاهی اندیشمندانه و واقع‌گرایانه به رفع چالش‌های آن در عصر اطلاعات دست پیدا کنیم و با کمک به گسترش افق دید و بهبود درک موجود بین داده

⁴ virtueism: فضیلت‌گرایی

⁵descriptive-analytical: توصیفی-تحلیلی

¹ internet

² utilitarianism: فایده‌گرایی

³ obligation: وظیفه‌گرایی

علم اخلاق^۵ از رهگذر ارتباط عمل و دلایل عمل با شخصیت (character) ابواب دارد و همچنین باید لحظ کرد که شخصیت فرد عبارتست از مجموعه ای از ویژگی های نسبتاً پایدار که با تصمیم گیری برای عمل ارتباط دارد، مثل شجاعت و اعتدال. آن چنان که شخصیت بر عمل و دلایل عمل اثر می گذارد، و از طریق^۶ ارتباط با شخصیت، با پرسش هایی درباره ی آن چه برای احساس آن، دلیل وجود دارد و نیز به چگونگی ارتباط دلایل احساس با دلایل عمل، مربوط می شود.

بنابراین علم اخلاق تحقیق درباره ی استدلال هایی است که ورای باورهای اخلاقی مان نهفته است و نیز تحقیق درباره ی توجیه مواضع اخلاقی خاصی است که آنها را پذیرفته ایم.

شاخه های علم اخلاق و تقسیم بندی آن همانطور که در ابتدا اشاره شد اخلاق به تنهایی به عنوان چالش نمی تواند در عصر اطلاعات مطرح شود و جنبه های گوناگونی برای آن می توان مطرح کرد. مایکل پالمر در کتاب خود با عنوان مسائل اخلاقی علم اخلاق را به دو شاخه ی اخلاق هنجاری^۷ (normative ethic) و فرا اخلاق^۸ (meta-ethic) تقسیم بندی کرده است. به نظر این اندیشمند و فیلسوف غرب اخلاق هنجاری (normative-ethic) به بررسی انواع امور خوب و بد و نحوه ی تعیین اعمال صواب و خطا می پردازد. اخلاق هنجاری، سنت اصلی تفکر اخلاقی از زمان سقراط، افلاطون و ارسطو را در بر می گیرد. فرا اخلاق (meta-ethic) به تحلیل فلسفی درباره ی معنا و ویژگی زبان اخلاق می پردازد. برای مثال اصطلاحاتی مانند خوب و بد یا صواب و خطا را بررسی می کند. بنابراین فرا اخلاق درباره ی اخلاق هنجاری است و درصدد فهم اصطلاحات و مفاهیمی است که در آن جا به کار برده می شود. مایکل، پالمر. چالش های اخلاقی در عصر اطلاعات: جستارهایی در اخلاق اطلاعات (علیرضا تقه الاسلامی، مترجم). تهران: انتشارات همارا.

از دیدگاه دانشمندی که در حوزه ی علم اخلاق نظریه پردازی کرده اند می توان از دیوید مک ناتن نام برد که در اثر خود با عنوان نگاه اخلاقی: درآمدی به فلسفه اخلاق مسائل مورد مطالعه در علم اخلاق را به سه دسته تقسیم می کند؛ اخلاق کاربردی^۹ (applied ethics) - اخلاق نظری^{۱۰} (theoretical ethic) و فرا اخلاق (meta-ethic)

پژوهش حاضر از نوع نظری بوده و با روش توصیفی-تحلیلی و رویکرد کیفی انجام گرفته است. روش گرد آوری اطلاعات، کتابخانه ای است و شامل شناسایی و مطالعه منابع علمی موجود از جمله مقالات و کتاب هایی است که در زمینه اخلاق، اخلاق کامپیوتر، اخلاق جهانی، نظام آموزش از راه دور در بستراخلاق کامپیوتر و اخلاق جهانی نوشته شده است و فیش برداری، طبقه بندی اطلاعات، تجزیه و تحلیل و تفسیر داده های گردآوری شده و پاسخ به سوالات تحقیق می شود. از این منظر، برای پاسخگویی به سوالات ذکر شده، نخست لازم است تعریف اخلاق، اخلاق کامپیوتر، اخلاق در آموزش کامپیوتر، اخلاق اطلاعات^۱، اخلاق اینترنت^۲، نظریه های شاخص اخلاق مورد بررسی قرار گیرد و سپس به هر یک از سوالات مطرح شده پاسخ داده شود.

تعریف اخلاق و اخلاق اطلاعات

به نظر می رسد، آن چه اخلاق اطلاعات را از دیگر زمینه های اخلاق مانند اخلاق کاربردی و اخلاق هنجاری متمایز می کند، مسائل اخلاقی خاص و نوظهوری است که متأثر از قدرت کامپیوترها و تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات به وجود آمده است. والتر منر خصوصیات منحصر به فرد تکنولوژی کامپیوتری را این گونه توصیف می کند:

؛ ذخیره سازی، پیچیدگی، تغییر پذیری و جامعیت، سرعت پردازش و ارزانی نسبی، قابلیت نامحدود در باز آفرینی دقیق و بنا نهادن بر لایه های متعددی از رمزها. این کار کردهای منحصر به فرد سب شده است که تلاش برای یافتن راه حل های بی بدیل رضایت بخش که فارغ از معضلات اخلاقی تکنولوژی کامپیوتری باشد با تردید روبرو شود. منر، (۲). چالش های اخلاقی در عصر اطلاعات: جستارهایی در اخلاق اطلاعات (علیرضا تقه الاسلامی، مترجم). تهران: انتشارات همارا.

در ادامه همچنین باید اشاره کرد که آنچه اهمیت این موضوع را دوچندان می کند پیشینه و صبغه فکری و علمی متفکران ایرانی و مسلمان در حوزه ی اخلاق کاربردی و به میراث گذاشتن آثار متعدد ارزشمندی است که برای تمامی فرهنگ ها و تمدن های جهان امروز و آتی است.

واژه ی ethics به معنای اخلاق^۴ و علم اخلاق برگرفته از واژه ی یونانی ethos به معنای خلق و خوی یا منش و به صورت جمع به معنی آداب می باشد.

⁶ طریق through:

⁷ normative ethic: اخلاق هنجاری

⁸ meta ethics: فرا اخلاق

⁹ applied ethics: اخلاق کاربردی

¹⁰ theoretical ethic: اخلاق نظری

¹ اخلاق اطلاعات: information ethics

² internet ethics: اخلاق اینترنت

³ character: شخصیت

⁴ ethic: اخلاق

⁵ ethics: علم اخلاق

تقسیم بندی مسائل مورد مطالعه در علم اخلاق از دیدگاه دیوید مک ناتن

در مورد فرا اخلاق از دیدگاه دیوید مک ناتن پرسش هایی در باره ی سرشت و شأن تفکر اخلاقی است. آیا می توان گفت که یک نگرش اخلاقی از نگرش دیگر بهتر است؟ گاهی به فکر کردن درباره ی شأن تفکر اخلاقی، فرااخلاق می گویند برای آن که آن را از اخلاق کاربردی و نظریات اخلاقی متمایز می سازد.

دانشمند دیگری به نام مارکوس جی. سینگر مسائل مورد مطالعه در علم اخلاق را در سه دسته ذیل طبقه بندی می کند و آن ها را به فرا اخلاق، اخلاق هنجاری، و اخلاق توصیفی^۱ تقسیم بندی می نماید.

به نظر دیوید مک ناتن اخلاق کاربردی به بررسی مسائل اخلاقی خاص می پردازد مانند این موضوع که آیا سقط جنین هیچ گاه می تواند مقبول باشد؟ (۳) در جامعه ای که عدالت به طور کامل مراعات می شود چه ساختارهایی را می توانیم بیابیم؟ به نظر دیوید مک ناتن اخلاق نظری کوششی برای پدید آوردن نظریه ای اخلاقی است که برای پاسخ دادن به تمام مسائل اخلاقی خاص در اخلاق کاربردی مطرح می شوند و روشی کلی به ما ارائه می دهند. دیوید مک ناتن. چالش های اخلاقی در عصر اطلاعات: جستارهایی در اخلاق (اطلاعات) علیرضا ثقه الاسلامی، مترجم). تهران: انتشارات همارا.

تقسیم بندی مسائل مورد مطالعه در علم اخلاق از دیدگاه جی. سینگر

چگونه است؟ به عبارتی در فرا اخلاق و اخلاق فلسفی به دو بحث عمده در باره معنا (meaning)^۴ و توجیه (justification)^۵ پرداخته می شود. اخلاق هنجاری:

اخلاق هنجاری اغلب با اصطلاحاتی کلی و نظریه های عام، نظیر لذت گرایی، فایده گرایی، وظیفه گرایی، و نظریه های دینی به بیان ملاک درستی و نادرستی افعال اخلاقی می پردازد (۴). بررسی احکامی اخلاقی مانند اینکه "عدالت خوب است"، "آنچه را برای خود می پسندی برای دیگران نیز بیسند". در حقیقت وظیفه اصلی اخلاق هنجاری اینست که طرحی کلی از معیارهای عمومی الزام و ارزش ارائه کند.

فرااخلاق یا اخلاق فلسفی:

از دیدگاه مارکوس جی. سینگر فرااخلاق یا همان اخلاق فلسفی به دو نام دیگر قابل تشخیص می باشد. اخلاق^۲ تحلیلی (analytic ethics) و اخلاق انتقادی^۳ (critical ethics). به عبارت دیگر در فرااخلاق ما به تحلیل و پژوهش فلسفی در باره ی ماهیت گزاره ها، مفاهیم و احکام اخلاقی می پردازیم و به درست بودن و یا نادرست بودن گزاره ها کاری نداریم و به همین دلیل آن را با اخلاق فلسفی نامگذاری میکنیم (علیرضا ثقه الاسلامی، سال ۱۳۸۸، ص: ۳۰). در فرا اخلاق یا اخلاق فلسفی به بررسی پرسش های عقلایی و منطقی، شناختی و معنا شناسی اخلاق پرداخته میشود، پرسش هایی همچون معنای خوب و بد اخلاقی چه چیزهایی می باشد؟ راه اثبات یا توجیه احکام و گزاره های اخلاقی

⁴ معنا: meaning

⁵ توجیه: justification

¹ اخلاق توصیفی: descriptive ethics

² اخلاق تحلیلی: analytic ethics

³ اخلاق انتقادی: critical ethics

جدول ۱ پنج نظریه ی شاخص اخلاق هنجاری مطرح در اخلاق

نظریه ی اخلاق	تعریف عمل اخلاقی	نسخه ی کلاسیک	نسخه ی مدرن
فایده گرایی	عملی اخلاقی است که بیش ترین خیر برای بیش ترین افراد جامعه را در بر دارد.	فایده گرایی عمل محور خیر کلی و حداکثری هر عملی در هر موقعیتی (جان استوارت میل، ۱۹م)	فایده گرایی قاعده محور خیر کلی و حداکثری هر عملی طبق مجموعه ای از قواعد زندگی. (ریچارد برنند، ۲۰م)
حق محور	عملی اخلاقی است که احترام به حقوق انسان ها را به همراه دارد.	حق مورد مداخله قرار نگرفتن آزادی انسان ها. (جان لاک، ۱۷م)	حق رفاه حق برخورداری از مواهب زندگی برای تمامی انسان ها. (ای.آی. میلین، ۲۰م)
وظیفه محور	عملی اخلاقی است که بر طبق اصول وظیفه برای احترام به اراده ی شخصی انسان ها باشد.	وظیفه گرایی مطلق تمامی وظایف اخلاقی مطلق هستند و هیچ گاه استثنایی ندارند. (امانوئل کانت، ۱۸م)	وظیفه گرایی قابل نقض بعضی وظایف در تعارض با وظایفی دیگرند و دارای استثناهایی معقول هستند. (دیوید راس، ۲۰م)
فضیلت محور	عملی اخلاقی است که در جهت ایجاد، پرورش و گسترش شخصیت و منشی مبتنی بر فضائل انسانی باشد.	فضائل اخلاقی راهی برای دستیابی به تعادل میان دو حد افراط و تفریط در رفتار، احساس و نگرش (ارسطو، ۳پ.م)	مبتنی بر تبحر و وجدان کاری مبتنی بر تجلی لذات اگزیستانسیال در تخصص و وجدان کاری. (ساموئل فلورمن، ۲۰م)
خود شکوفایی	عملی اخلاقی است که صرفاً به منافع و تعهدات شخصی اهمیت دهد.	خود محوری اخلاقی تنها وظیفه ی انسان ها افزایش رفاه و منافع شخصی است. (توماس هابز، ۱۷م)	خود محوری نسبت به تعهدات شخصی به دنبال منافع شخصی فردی با اهمیت دادن به روابط و نسبت های فرد در جامعه. (اف.اچ. برادلی، ۱۹م)

این جدول بر اساس نظریه های اخلاق هنجاری از مارک دلبیو. مارتین و رونالد شینزینگر، تهیه و تنظیم شده است. (۵)

اخلاق توصیفی: اخلاق توصیفی عبارت است از تحقیقی تجربی - توصیفی، علمی - تاریخی از نوع تحقیقاتی که انسان شناسان، مورخان، روان شناسان و جامعه شناسان در زمینه های اخلاقی انجام می دهند. هدف اخلاق توصیفی، توصیف یا تبیین نظام ها و اصول اخلاقی موجود و عرضه شده از سوی افراد و جوامع و از رهگذر آن دستیابی به نظریه ای در باب سرشت اخلاقی انسان است. (۶)

اخلاق جهانی اطلاعات امروزه با پیشرفت علم و تکنولوژی، اخلاق کامپیوتر در حوزه ای گسترده تر و حتی با اهمیت بیش تر به سرعت در حال رشد فزون تر نسبت به گذشته است، به عبارتی موجه به نظر می رسد چنین حوزه ای اخلاق جهانی اطلاعات نامیده شود. (۷)

مهم ترین چالش های اخلاقی در عصر اطلاعات کدامند؟ مهم ترین چالش های اخلاقی که می توان به آن اشاره کرد عبارتند از تکنولوژی اطلاعات و تأثیر آن بر موضوع ناشناختگی است. از

عامل های دیگر می توان مسؤلیت پذیری حرفه ای نام برد که مفهوم فلسفی بسیار غنی دارد و خیلی از اوقات با مسأله ی پیچیده ای هم چون اراده ی آزاد مرتبط می شود (۸).

در بیان اهمیت موضوع تکنولوژی اطلاعات و مسؤلیت پذیری حرفه ای می توان گفت که، اگرچه رشته های کامپیوتری پیوسته و به سرعت دست خوش گسترشی سریع قرار دارند، اما به نظر می رسد در مفهوم مسؤلیت پذیری حرفه ای در این رشته ها توسعه ی متناظری تحقق نیافته است.

تأکید بر مسؤلیت پذیری مثبت، مبتنی بر فضیلت برخورداری یا وجود تعهد در راستای توجه به نتایج اقدام های هرکس نسبت به دیگران است. این مفهوم از مسؤلیت پذیری می تواند تحت هریک از موارد ذیل قرار گیرد:

- ۱- اخلاق قاعده محور اشتراکی مبتنی بر منطق موقعیت
- ۲- اخلاق قاعده محور فردی مبتنی بر وظایف عمومی کار بست پذیر نسبت به همه. رأس چالش های اخلاقی در عصر اطلاعات: جستارهایی در اخلاق (اطلاعات) علیرضا ثقه الاسلامی، مترجم). تهران: انتشارات همارا.

۳- اخلاق نتیجه گرای اشتراکی مبتنی بر نظریه ی فراهم نمودن بیش ترین خیر برای بیش ترین افراد جامعه(هم چون نظریه ی جان استوارت میل)

۴- اخلاق نتیجه گرای فردی مبتنی بر نظریه ای که ادعا می کند انجام اعمال خیر تک تک افراد جامعه ، نتایج خیری برای کل جامعه در پی دارد و رفاه اجتماعی تأمین می شود(هم چون نظریه ی آدام اسمیت)

جدول ۲. مسؤولیت پذیری مثبت در چارچوب نظریه های فلسفی

نتایج	قواعد
نتیجه گرای اشتراکی	قاعده محور اشتراکی
نتیجه گرای فردی	قاعده محور فردی

و کاربرد رایج و عموم آن (virtue) می باشد. مفهوم فضیلت به این اشاره دارد که فضیلت یعنی ملکه شدن و حالتی ثابت داشتن عادت ها و مهارت ها داشتن استعداد های ذاتی و ملکه عقلانی بودن و ستایش آمیز بودن الفاظی که بر آن اشاره شده است. در مورد فضیلت گرایی در اخلاق باید گفت که نوعی نگرش است نسبت به اخلاق، که دارای معانی گوناگون از جمله مفاهیم محسوسی همچون فضیلت و منش می باشد.

باید اشاره داشت که مبحث اخلاق در مورد رفتارهای درست و رفتارهای نادرست صحبت می گردد در حالیکه در اخلاق فضیلت در مورد زندگی خوب و چگونگی بودن آن و پاسخ به پرسش هایی در همین مقوله می باشد. مهم ترین تفسیر هایی که می توانیم در مورد فضیلت گرایی در اخلاق به دست بیاوریم عبارتند از سعادت گرایی و نظریه های اخلاق مراقبت می باشد.

نتیجه گیری

امروزه ، محیط دنیای فناوری که به صورت چشمگیری مورد استفاده کاربران قرار می گیرد هنوز نتوانسته است تنش ها و چالش های اخلاقی را و اصل احترام اجتماعی را به طور کامل حل کند (۹). از این رو باید در شناسایی و معرفی کردن نمونه های روشن و بی بدیل چالش های اخلاقی در عصر اطلاعات باید از یک رویکرد عقلایی و منطقی و همچنین منتقدانه و البته با یک رویکرد ونگاهی فلسفی به آن پرداخت تا بتوانیم بدون هرگونه تاثیر قرار گرفتن در معرض جوانب احساسی و عاطفی حداکثر استفاده از این اطلاعات بر پایه اخلاق و خرد جمعی و با روش علمی و البته با نگاه واقم گرایانه به آن داشته باشیم (۱۰). باید اشاره داشت که اخلاق اطلاعات هم چنان که مسائل و موضوعات اخلاق کامپیوتر ، اخلاق سایبر ، اخلاق تکنولوژی اطلاعات و نیز اخلاق جهانی را گرد هم می آورد ، بر آنست که تا طیف گسترده ای از چالش های اخلاقی در عصر اطلاعات همانند مسؤولیت پذیری حرفه ای، اعتماد پذیری و ایمنی سیستم ، منشور های اخلاقی ، محرمانگی و ناشناختگی ، مالکیت معنوی ، آزادی بیان ، و تأثیر تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات بر نهاد ها و گروه های اجتماعی ، سیاسی ، اقتصادی، و فرهنگی را مورد بررسی قرار دهد (۱۱) ، (۱۲). مطالب مورد ارائه، تنها بخش کوچکی از موضوعات و مسائل اجتماعی و اخلاقی را مشخص می کند که ICT با ظهور عصر اطلاعات به وجود می آورد. بخش بسیار عظیمی از چنین موضوعات و مسائل، هم چنان ناشناخته است و تنها هنگامی آشکار می شود که قدرت و انعطاف پذیری

مسائل اخلاقی منحصر به فرد در تکنولوژی اطلاعات کدام اند؟ برخی از صاحب نظران بر این باورند که با ظهور اینترنت در دهه ی ۱۹۹۰ و شبکه ی جهانی وب منجر به آگاهی بیش تری درباره ی عواقب اخلاقی و اجتماعی کامپیوترها و ارتباطات میان آنها شده است چرا که از منظر این اندیشمندان گسترش و نفوذ کامپیوترها باعث آگاهی در حیطه ی فردی و اجتماعی بیش تر نسبت به قبل گردیده است.

فقدان هویت فیزیکی که به معنای ناشناختگی یا برخورداری از نام مستعار بود، دغدغه های تازه ای پیرامون موضوعاتی مانند هویت شخصی، رفتار و مسؤولیت اجتماعی پدید آورد. نبود نظارت و کنترل سیاسی ، حقوقی و فرهنگی ، مسائلی اخلاقی را درباره ی آزادی بیان ، حفظ حریم شخصی ، تنوع و تضاد فرهنگی ، حفظ شؤونات اخلاقی و بعضاً آزوای فردی را به وجود آورده است.

باید اشاره داشت که اخلاق فلسفی لزوماً به مسائل اخلاقی آن هم به طور حرفه ای نزد متخصصان کامپیوتری نپرداخته است، بلکه بیشتر به موضوعاتی اشاره داشته است که باعث ایجاد چالش های فراگیر اخلاقی در جامعه ای مجازی از دیدگاه فلسفی و حقوقی بوده است به همین علت اندیشمندان حوزه ی اخلاق نام هایی همچون اخلاق سایبر بر روی آن نهاده اند.

چه ارتباطی میان موضوعات مطرح در اخلاق اطلاعات و نظریه های شاخص اخلاقی وجود دارد؟

نظریات اخلاقی معمولاً در فلسفه اخلاق به سه نوع اصلی تقسیم می شوند. نظریات غایت گرایانه، نظریات وظیفه گرایانه و نظریه های فضیلت.

پالمر، مایکل. مسائل اخلاقی: (علیرضا آل بویه، مترجم). قم: انتشارات پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی .

به طور اهم نمی توان اخلاق و به طور اخص اخلاق اطلاعات را در نظریه های اخلاقی در به طور منفک در نظر گرفت چونکه بیشترین ارتباط بین نظریه های شاخص اخلاقی آن هم در جنبه وظیفه گرانه آن اجتناب ناپذیر نیست. برای اینکه در فضای مجازی و اینترنت باید یک جنبه ساختار مند برای اطلاعاتی که کاربران از آن بهره مند می شوند ایجاد کرد ، اهمیت اخلاق اطلاعات، در بین کاربران و فضای وب بیشتر نمود پیدا میکند. از مهم ترین نظریه های شاخص اخلاقی می توان از نظریه فضیلت بهره برد که اشاره دارد به اینکه منش، رشد و عواطف باعث می شود تا تفسیری روشن از روان شناسی اخلاق را داشته باشیم. واژه فضیلت از ترجمه آرته (arete) یونانی است که معادل لاتین این کلمه ویرتوز (virtus)

10. Manuel, Castells (1384). *Information Age*: Ali Paya, translator. Tehran: New Design Publications.
11. Mohammad Taghi Eslami, Ahmad Dabiri, and Mehdi Alizadeh. (2006). *Applied ethics: new challenges and researches in practical ethics*. Tehran: Publications of Islamic Science and Culture Research Institute
12. Arjamand, Taj al-Maluk (2004). *State of research in the information society: UNESCO report*. Tehran: J.A. National Library Publications.
13. David, McNaughton (2013). *Ethical view: an introduction to moral philosophy*. (Hasan Miandari, translator.)
14. Bynum, T. W. & Rogerson, S. (eds). (2006). *Computer professionals for social responsibility*, Blackwell publishing. New York: Roultdge 2. Gorniak-kocikowska, K. (1996). "The computer revolution and the problem of global ethics", in *computer professions for social responsibility*, eds.t.w. bynum&s. Rogerson, Blackwell Publishing. New York: Roultdge

تکنولوژی نوین ict، آن موضوعات و مسائل را ایجاد کند. هدف اخلاق کامپیوتر، شناسایی و تحلیل این خلاء های تدبیری و کمک به تهیه و تنظیم تدابیر جدید اجتماعی و اخلاقی در راستای ارائه ی راه حلی به چنین مسائلی است. (۱۳، ۱۴)

ملاحظه های اخلاقی

در این پژوهش مروری با معرفی منابع مورد استفاده ، اصل اخلاق امانت داری رعایت و حق معنوی مولفین آثار محترم شمرده شده است.

References

1. Michael, Palmer, moral issues. (2006). *Educational text of moral philosophy*: (Ali Reza Al Boyeh, translator). Tehran: Publications of the Research Institute of Islamic Sciences and Culture.
2. maner, walter. (1996). " unique ethical problems in information technology," bynum and rogerson. (1996) 137-52 new york: Roultdge.
3. Robinson, Dave, Garratt, Magris (1379). *Ethics of the first step*: (Ali Akbar Madani Abdul Abadi, translator). Tehran: Shirazeh. pp. 34-35.
4. Feder, John (2008). *Information society*: (Ali Radbau and Abbas Guillori, translators). Tehran: Ketabdar Publishing House.
5. Taghizadeh, Mohammad. *Siri in the moral thoughts of Tehran*. Sarmadi. p. 356.
6. Munya Bedi. (1379). *Ethics in information*: (Mehdi Hosseini, translator). *Library message quarterly*. 10th year, number 3, page 60.
7. Gotterbarn, Donald. (1991). " computer ethics: responsibility regained," *national forum: the phi beta kappa journal*. Vol. 71. New York: Roultdge
8. Laudon, K(1995). " Ethical concepts and information technology." *communications of the ACM*.38/12;33-40. New York: Roultdge
9. F. J. Ennis. (1376). *Reconstruction of the education system in the information age*: (Abbas Guillori, translator). *Library message chapter*. 7th year, 3rd issue, pp. 60-61.